



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici
Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.**

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

2 Vtrum omne periurium sit peccatum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

Primum est illius, qui falsum iurat, putans esse verum. Secundum illius, qui iurat falsum, putans esse falsum. Tertium illius, qui iurat id quod verum est putans esse falsum. Pro cuius expositione notat D. Tho. actus morales procedere à voluntate, cuius obiectum est bonum apprehensum. Ob id que ex apprehensione & intentione estimanda est morum forma, conditio autem non apprehensa per intellectum dicitur materialis. Et quoniam forma est per quam actio est bona vel mala, malitia & bonitas ex intentione iudicatur. Quocirca qui aliquid iurat putans esse falsum, siue materialiter falsum sit, siue verum, formaliter est periurus. Si autem id iurat, quod putat esse verum, id ramentum forte est falsum, nisi aliqua interueniat negligentia, nullum est peccatum: si vero illa antecesserit, tanta est culpa periurij vel mortalis, vel venialis, quanta fuit in negligentia. Quocirca suo genere peius est periurium formale, hoc est secundum intentionem, puta cum putat iurare falsum, quam materiale, id est, cum putat iurare verum, licet sit falsum. Ob id enim subdit illic August. quia rem linguam non facit nisi rea mens.

ARTICVLVS II.

Vtrum omne periurium sit peccatum.

Non querit de quantitate peccati, venialis aut mortalis (hoc enim articulo proximo seruetur) sed in genere an sit peccatum? Et respondet vnica conclusione affirmatiua, quod omne periurium est peccatum, asserta ab August. loco modo citato super Iacobum, vbi generaliter de periurio loquens, ait: Videre quam ista de testanda sit bellua, & de rebus humanis ex terminanda. Et ratione preterea sit lucida. Diximus enim supra legitimum iuramentum esse actum religionis, per quem & Deum facemur omnia scire, quantum ad intellectum, & omnibus velle prospicere, & prouidere quantum ad voluntatem. Qui autem ipsum in se esse falsi profert, aut ignorantia notam Deo iniurij, videlicet quod aliqua eum lateat veritas, aut prauae voluntatis, nempe quod consilio velit falsum attestari: quorum vtrumque contra eius debi-

tam reuerentiam impium est. Fit ergo manifestum, periurium omne delictum esse religioni contrarium. Res est clara. Nam quando nihil absurdum esset aliud in periurio, quam quod vniuersum, vt modo dicebamus, quodammodo includit mendacium, esset peccatum. Nam mendacium ab illo peccato fieri non potest verum. Propterea periurium vitium est priori decalogi tabule aduersum, videlicet transgressio secundi precepti, Ne iures vana per eum. Iam enim vt proxime dicebamus articulo superiori q. exposito tres gradus reliquimus vanitatis in iuramento falso, iniquo, & temerario. Quapropter duplici ratione intrinseca & inseparabili periurium est peccatum, videlicet, & quia mendacium includit, & quia per ipsum Deum contra religionem dehonestatur. Atque adeo ce teris paribus simpliciter mendacio absurdius crimen est. Sunt autem vt Bonau. in 3. dist. 39. quaest. 1. periurium esse contra ostatura mandatum, Ne quis falsum testimonium dicat. At vero hoc accidentarium est periurio. Nam falsum testimonium deicere, & citra iurandum via venire potest, & peculiarem habet materiam: nempe certam speciem iniurij, quae proxima interrogatur iuramentum, verò multo habet amplio rem siluam cum ad assertorium & promissorium protendatur in omni materia. Hic autem articulus quoniam in subiecto quæri patentior fiet, pluribus non indiget modo verbis.

Primum argum. S. Thom. est: quicumque non implet quod iuramento firmatum, periurium esse videtur; quando quis autem iurat facturum se illicitum, puta adulterium, vel homicidium, si id factum expleat, peccat, ergo si non faciat, non peccabit, aliter esset perplexus; & tamen tunc videtur periurus non verificando id quod iurauit. Ergo non omne periurium est peccatum. Respondet autem quod eiusmodi iuramentum iurando quidem fit periurium; quia id iurauit quod tenebatur facere falsum. Neque vero eo quod non implet fit reus periurij. Cuius ratio notanda est; quia illa non erat materia periurij. Quare nec implendo nec non implendo fit ob id periurus, sed implendo crimine homicidij, vel adulterij peccat; quia vt supra declaratum iuramentum illud relinquit materiam illam illicitam in sua natura. Et eodem scie

SOTO
de iure
Legibus
DIII
13

Conclō.

fere modo responderetur ad secundum quod qui iuravit opus supererogationis non facere, non tunc quando non implet perius est; immo consultius facit iuramento contraveniendo; quia illa non erat materia iuramenti, sed quando iuravit tunc fuit perius. Ad tertium de illo, qui promittit facere voluntatem alterius, quam post cognoscit esse iniquam, aut duram, aut importabilem, qui videtur non solvendo promissum non delinquere, & tamen esse perius. Responder quod nemo se alteri obligare potest, nisi sub debita conditione, scilicet si id quod ei mandaverit, fuerit licitum, honestum & tolerabile; & ideo ille nec delictor est, nec perius. Circa hoc igitur assertum hæere quis forsitan dubius posset, utrum quisunque voluntatem se alterius in genere facturum iureiurando pollicetur, mortale delictum committat. Sunt enim qui, re vera non circa iniuriam antequam suam voluntatem exponant ab amicis petunt, ut quicquid ab eis ex postulare sint, sibi concedant. Ea enim fuit matris filiorum Zebedæi apud Christum postulatio. Matth. 20, qui cum adorabat petens aliquid ab eo. Et matris Salomonis apud filium 3. Reg. 2 dicentis, Petitionem vnam parvulam ego deprecor a te. Est ergo dubium utrum illa generalis concessio crimen sit mortale, maxime si sub iureiurando fiat. Ambiguitatis autem ratio a parte affirmativa est quod qui iurat se quidquid alter petierit præstiturum, in consulo pollicetur etiam malum perinde atque ille qui iurat se homicidium facturum. Id quod Herodis exemplo comprobatur Marc. 6. Nam propter iusiurandum sub quo Herodiadi, quidquid petisset fuerat pollicitus capite obruturavit Ioannem. A parte vero negativa extat nihilominus argumentum quod eiusmodi pollicitatione multi imprudenter faciunt, qui tamen non arguuntur lethalis criminis. Responderetur duos esse hæc parte imprudentia gradus. Primus est eiusmodi petitionibus generalibus nequaquam antequam explicentur annuere id quod Christi exemplo didicimus, nihil enim Zebedæi uxori concessit antequam interrogaret, quid vis hæc subinde petitionem intelligens tenuit, dicens ad filios: Nescitis, quid petatis. Quocirca eiusmodi postulationibus antequam intelligantur, sub iuramento assensum præ-

bere animo absolute implendi quidquid ille petierit, peccatum mortale est genere suo. Nam quis iurat animo destinauit etiam absurdum si postuletur facere uti Herodes. Dixerit genere suo; nam ex circumstantijs fieri hæc potest promissio citra culpam, videlicet cum inter viros probos vsu venit, nempe quando iurans certo scit nihil ab alio deprecandum, nisi quod more & iure fieri possit, neque si aliud poposcerit, id se facturum timeret. Vix tamen a culpa saltem veniali tale promissum excusari potest. Et ideo viri prudentes & præsertim principes, ac publicæ potestates nequeunt citra imprudentiam notam eiusmodi petitiones concedere, & ut illis imprudentia id promittere impudentia alijs est petere. Secundus (hoc deficiente) prudentia gradus est, illa facta concessione, ubi posita constiterit iniustum peti non stare promissum. Quod nos Salomon exemplo docuit, sanè qui petitionem matris, postquam illa suam mentem aperuit implere tenuit. Quoniam in eiusmodi promissionibus conditio honesti, etiam si iurans eam non apposuerit subintelligitur. Vnde Agestilaus Rex cum quidam illum improbè postulasset, do vgeret, dicens, sibi id quod petebat promississe, quasi illa ratione fas non esse negare, respondisse fertur. Si quidem iustum est quod petis promissi, sin minus, dixi non promissi. Et iuridicum axioma est in male promissis rescindendam fidem. Extrema ergo dementia in Herode fuit propter iusiurandum per quod in consulo Herodiadi fuerat quidquid postulasset pollicitus, nefandum illud scelus, patrare. Tametsi non tam exiurandi religione, quam ex amoris turpitudine illud emanavit. In 4. argum. explicatur quemadmodum obligatio iuramenti vnius personæ non transit in aliam. Neque vero in aliam materiã. Argu enim est. Promissorium iuramentum ad futurum se extendit, potest aut obligo illa per reimmulationem tolli. Quod, n. civitas modo iurat succedeb. nouis ciuibus, aut canonicis obligatio illa minimè illos ligat. Et canonicus dnm hæc statuta iurat, alia si addantur seruare non cogitur, & nihilominus isti ciues & canonici videntur quodammodo iuramentum transgredi, ergo omne petiurium est peccatum; Ratio autem est quadripartita. Primum n. notandum iusiurandum esse actionem personalem, & non communem, sicuti enim

Agestilaus.

Quadripartita.

toia

Argu.

Dubita.

Duo im.

pruden.

ne gra.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

tota ciuitas excommunicari nequit, ita nec tota ciuitas iurat nisi vel singuli iurent, vel in singulari vni facultatem faciant hoc per omnino iuramentum praestandi. Quare virtuti iusti quod vnus facit nemo alius ligatur. Ob idque quotiescunque aliquis in tenatum, aut in capitulum recipitur, tenetur statuta iurare: alias ciuitas mutatis ciuibus nullo tenetur iuramento a maioribus praestito. Ait tamen secundo quod tenetur quicumque ciuium etiam iniuriatus ex aequa fidelitate. Nam qui fit honorum particeps, fit subinde & onerum: si autem non seruaret, non esset ob id periurus. Quia utique ratione etiam si pater iurauerit quidpiam soluere, non tenetur filius ipso defuncto, vi iusti patris id soluere, ita ut non solvens sit periurus, sed tenetur tanquam huius paternum debitum reddere: verum est tamen quod paterna iuratio arctius perstringit heredem, quam si non fecisset iuratum. Pari modo si rex, episcopus aut canonicus, ad dignitatem absque ulla iuramento admitteretur, non perstringeretur virtute iusti antecessorum constitutionibus stare: tenetur tamen ex eorum fidelitate postquam dignitate & eius fructibus & honoribus fruitur, iura illi annexa seruare. Per haec de iure iurandis censendum est, quae causarum patroni, & procuratores nomine suarum partium praestant. Id enim dupliciter fieri potest: vno modo absque specialitate partis ad singulare illud iuramentum praestandum, & tunc ille pro quo iuratum praestitum est, non sic ligatur, ut si non impleat periurus sit: tenetur tamen stare verbo procuratoris, virtute potestatis, quam illi dedit ad sua negotia transigendum, si tamen dominus causae ad singulare aliquod iuramentum praestandum agenti suo dedit, tunc iuramentum procuratoris perinde ligat dominum ac si ipse iurasset. Nam et si iuramentum perinde atque matrimonialis contractio, actio sit personalis, potest nihilominus per destinatum ad id procuratorem seu matrimonium, celebrari. Sed rogas. Numquid dum quis procuratorem in propria causa instituit potest illi generalem facultatem facere, quocumque iuramentum exhibendi, quod ipse iudicauerit esse licitum? Respondetur nequaquam id fas esse, taliter ut iuramentum procuratoris suum ipsius reputetur. Cuius profecto ignorantia multi laborant. Nam iurare nemini quantumque veritatem licet, sed illam tantum

quam prius certo cognouerit. Et ideo illa generalis facultas iniqua esset, & illegitima, atque ad eo iure non admittenda, nisi in singulari, dominus causae agenti suo dicat. Iura meo nomine hoc. Quo fit ut illa iuramenta procuratorum nomine suarum partium potius sint ceremonia iuribus quibus partes stare tenentur, si modo iurata sint & honesta. Tertium dictum Dionysio Thomae est, quod canonicus vel senator iurans statuta ecclesiae vel reipublice non iurat, nisi illa quae illuc usque edita sunt. Et ideo si aliqua superaddantur, non tenetur illa, ut iuramenti seruare, nisi intendat non solum facta, sed facienda custodire: Tenebitur tamen tanquam socius illius familiae ex vi statutorum, quae vim habent coactiuam legum si honesta sint, & alijs conditionibus iustae legis ornata. Circa illud tamen verbum nisi intendat se obligare etiam ad futura, notandum illa intentionem, non esse licitam nisi tacita conditione si edenda statuta fuerint vnde quae iusta, immo nec cum tali conditione esse omnino prudentia sic iurare, quia, ut modo dicebamus, nemo debet nisi illa quae certo nouit iurare.

ARTICVLVS III

Utrum omne periurium sit peccatum mortale.

Postquam in genere constitutum est omne periurium esse peccatum, interrogat in specie an omne sic peccatum mortale. Et respondet vnica conclusionem affirmatiua. Periurium ex sui ratione est peccatum mortale: Cuius prima ratio est quod quid est diuino precepto contrarium, est peccatum mortale; periurium autem est contrarium illi precepto. Leuit. 19. Non periurabis in nomine meo, ergo omne periurium sui ratione est peccatum mortale. Secundo probatur. Nam id propter quod aliud est tale, ut verbis Philosophi in posterioribus loquamur, magis est tale, ut si aqua est calida propter ignem, virtuosior est in igne calor. Confitemur autem id quod per se est veniale peccatum ut ociosum verbum, si fiat in Dei contemptum, fieri mortale, ergo fortiori ratione periurium, quod suapte natura contemptum Dei innatum habet, quia est vitium reuerentiae.

De iuramentis aliter non minime praestitis.